

CETACEORUM MARIS KAMTSCHATICI

IMAGINES,

AB ALEUTIS E LIGNO FICTAS,

ADUMBRAVIT RECENSUITQUE

ADELBERTUS DE CHAMISSO, DR.,

A. C. N. C. S.

Cum tabulis V. lithographicis.

In Zoographia Rossica immortalis Petri Pallas specierum Physeterum trium (V. 1. p. 286) et Balaenarum sex (p. 288) Aleutica lingua enumerantur nomina, adnotationibus brevibus adiectis. Quem in finem illius Oceani Balaenologiam, dum Unalaschcae Aleutorum versabamur, pro viribus illustrare, nobis in animo fuit. Curavimus ergo, ab Aleutis Cetaceorum, illis notorum, ligneas imagines pro illorum artificio sculpi, sculptas coloribus imbui. Nomina animadversionesque quasdam, praesertim quae ad horum animalium usum spectent, ipse artifex, populares, Rossique incolae addidere, officioso Ludovico Choris interprete, qui nomine pictoris Romanzoffianae expeditioni speculatoriae adscriptus erat. Haec autem, tametsi manca sint et imperfecta, tamen altioris cognitionis inopia fiunt grata. — Parcimus itaque verbis et ad laudatas transgredimur imagines, exactissimis iconibus ternis, a latere, a dorso, a ventre, ad amussim adumbratas. Nomina dicit Aleutus, praedae quaestum extollens, et nostratium exemplaria evolvit peregrinator, in re dubia incertus.

BALAEENAE LIN.

Fig. I.

1. *Kuliomoch*. Iuniori aetate *Kuliomagadoch*. *Kulioma* Rossis. *Culammach* Pallas l. c.

Omnium pinguissima Balaena; omnis est, ut aiunt, pinguedo, deficiente carne. Pinguedo autem liquescens et graveoleus

pro cibo aspernatur. Pinnae tantum firmiores ab Aleutis comeduntur. Omnino abstinere ab illis iubent Rossi eos, qui semel lue venerea laborarant, ne in morbum relabantur. Haec illis insita est opinio. Elasmia (laminae corneae) hac in unica specie utilia, in decemorgyali *) animali 4-500 enumerantur, quorum anteriora in ore sesquiorgyalia maxima, fauces versus sensim decrescentia, sub angulo oris minima. Ex illaesa cuti soleae calceorum conficiuntur. Tendines, pro funibus et cannobe utiles, ad 240 libras obtinentur.

„Balaena Canagice *Culammak* ad triginta orgyarum longitudinem dicitur attingere. Laminae corneae huic longissimae, ad duas orgyas quandoque assurgentes, e quarum fibris retia et chordas 80-orgyales pro magnis hamis torquent. Ex una lamina prodeunt fila, quae, nodis connexa, triginta orgyarum longitudinem explent. Pinguedine dives est; forma corporis cylindracea. Ossa ad construenda tuguria et promptuaria adhibentur.“

Pallas l. c. n° 2.

Hic etiam ob elasmiorum longitudinem revocanda:

Balaena *Kamschalang* Aleutorum: „Ad 25 orgyas excrescit. Corpore est tereti et admodum pingui. Laminae corneae egregiae, triulnares. Ossa non requiruntur.“

Pallas l. c. n° 6.

Verbum nempe *Kamschalang* senex audit vel vetus, nec nomen est ullius Balaenarum speciei, sed adulatorum omnium cognomen; in Balaënis *Kuliomoch* forsitan prae aliis usitatum.

Balaena *Kuliomoch* vulgatior est species, facilis cognitu, a nobis pluries visa; immo navis nostra, secundis provecta ventis, super ludentes duas incursavit, ipsaque tremuit percussione.

*) Orgya = septem pedes anglici.

Kuliomoch. (*Balaena pectore laevi*, rictu amplo forma litterae S curvato, elasmis maximis atrocoeruleis, spiraculis flexuosis in medio capite, tuberculo in apice rostri (ex imagine), pectore pinnisque pectoralibus albis, dorso gibboso sex-pinnato.) Ad *Balaenam Mysticetum*¹⁾ referri, nil obstat, nisi quod artifex dorsum finxerit gibbosum sex-pinnatum.

Minus convenit *Balaena glacialis*²⁾ dorso etiam impinni, laminis corneis minoribus, tota albescens seu canescens.

Balaena gibbosa et *Balaena nodosa*, iconibus nullis illustratae, parum sunt cognitae.

*Balaena gibbosa*³⁾, *Balaenae Mysticeto* figura similis, a *Balaena Kuliomoch gibbis* in dorso sex et elasmis albis differt.

*Balaena nodosa*⁴⁾ pinnis pectoralibus albis, gibbo dorsali unico prope caudam instructa, his notis propius accedere videtur, sed laminae corneae aspernantur, quae in nostra, ut in *Balaena Mysticeto*, optima habentur maximeque requiruntur.

Balaenarum Balaenopterarumque La-Cepediana genera ambiguo insufficientique characteri videntur inniti. Maioris certe sunt momenti plicae pectorales, quam pinna spuria dorsalis, nullis suffulta ossibus.

-
- 1) *Balaena Mysticetus* α . L. G. 1. p. 223. — *Baleine franche*. Bonnaterre, Tabl. Encycl. Cet. p. 1. t. 2. fig. 1. — La Cépède Cet. p. 3. t. 1. fig. 1. — Sonnini. Cet. p. 47. t. 1. fig. 1. — Cuvier Reg. an. 1. p. 285.
 - 2) *Balaena Mysticetus* β . L. G. 1. p. 223. — *Balaena glacialis*, *Nord-Caper*. Bonn. l. c. p. 3. — La Cep. l. c. p. 103. t. 2 et 3. — Sonn. l. c. p. 180. — Cuv. l. c. p. 286.
 - 3) *Balaena gibbosa* α . L. G. 1. p. 225. — *Baleine à bosse*. Bonn. l. c. p. 5. — *Baleine bossue*. La Cep. l. c. p. 113. — Sonn. l. c. p. 191.
 - 4) *Balaena gibbosa* β . L. G. 1. p. 225. — *Balaena nodosa*, *Baleine Tampon*. Bonn. l. c. p. 5. — *Baleine noueuse*. La Cep. l. c. p. 111. Sonn. l. c. p. 189.

Si fides est relatis, *Henricus Hamel* anno 1653 ad littora *Koreae*, et rursus *Henricus Busch* anno 1716 ad littora *Kamt-schatcae* hastas reperere *Europaeas* in *Balaenis*, quae, si ex oceano *Atlantico* in oceanum *Orientalem* transierint, commode pro *Mysticetis* haberentur.

Balaenarum venatorum verbis *Balaena Mysticetus* apud *Iohannem Ross* (Itin. append. II. p. 49.) bonae dicitur staturae (*a fair sized fish*), cuius laminae corneae maximae novem pedes et dimidium aequarent, longitudo autem corporis 46 pedes. (*Elasmia* (p. 71) octo pedum et dimidii fuisse dicuntur.)

Vix dubitantes *Balaenam Physalum* *Pallas*. Zoogr. Ross. p. 289, exclusis synonymis auctorum, ad *Balaenam Kuliomoch* nostram revocamus, quam certe ante oculos habuit *Stellerus*. *Balaena* autem, hoc loco laudata, cuius sceleton *Petrus Kargin* *Petropolin* attulit, 12 orgyas seu 84 pedes anglicos in longitudine habebat. Erant illi laminae corneae atro-coeruleae in qualibet bucca 150, et harum exteriores mediaeque 10 ad 12 pedum. Pinna erat longitudine semiulnae in dorso versus caudam. „Cutis in toto corpore fusca, tenuis, duro substrata lardo, quod in loco cervicis crassissimo trium spithamarum erat altitudine.“

Quae isto loco de lardo crassissimo et duro afferuntur, parum cum relatis de *Balaena Kuliomoch* conveniunt, nec dubium est, errore usurpatum esse nomen *Balaenae Physali* Auct., cui *elasmia* (coerulea) brevia, longitudine latitudinem vix excedente, pedalia, inutilia tribuuntur.

Balaena Physalus Auct. maxillis aequalibus acutis, capite conico, pectore laevi albo, inter nostras desideratur imagines.

Quae sequuntur, secunda species ad quintam usque *Balaenopterarum* La Cépèdii, sulcis pectoralibus instructae sunt, quorum partes agere videtur in aptera sextae minimaeque speciei imagine area illa alba, longitudinalis, minor, linea unica longitudinali intersecta.

Conferendae sunt *Balaenae* (*Balaenopterae* La Cépède) *Boops*, *Musculus* et *rostrata*, quarum posteriores duae, Cuviero gravissimo monente auctore, dubiis tantum characteribus dignoscuntur. *) Haec ausus sum proponere Synonyma:

Quam naufragus Stellerus in insula Beringii observavit *Balaenam*, Pallas dubitans ad *Balaenam Boopem* refert l. c. p. 291. Stellerus, qui dorso eam in arenis delitescentem inspexerat, de mirabilibus pectoris plicis tacet. Erat illa 50 pedes anglicos longa. Laminae corneae in quoque latere circiter 240; prima sexpollicaris, reliquae sensim longiores ad medias usque, 5 vel 6 pedes altas, a quibus denuo versus gulam longitudine decrescebant. Numne haec potius ad *Balaenam Kuliomoch* est referenda?

Ad *Balaenam Musculum* refert idem p. 293 eam, quae Aleutis *Mangidak* (Canagice *Ahuk*? **) audit, descriptione a

*) *Balaena Boops* L. G. p. 225. — *Iubarte* Bonn. l. c. p. 6. t. 3 fig. 2. *Baleinoptère Iubarte* La Cep. l. c. p. 120. t. 4. fig. 1. Sonn. l. c. p. 200. Cuv. l. c. p. 287.

Balaena Musculus L. G. p. 255. *Rorqual* Bonn. p. 7. t. 3. fig. 1. *Baleinoptère Rorqual* La Cep. l. c. p. 126 t. 4. fig. 3. t. 5. fig. 1. Sonn. p. 208.

Balaena rostrata L. G. (exclusis syn. Klein. et Chemnitz.) *Baleine à bec* Bonn. l. c. p. 8. t. 4. *Baleinoptère Museau pointu* p. 134. t. 4. fig. 2. t. 8. Sonn. p. 218., — (nec *Balaena rostrata* Pennant et Pontoppidan, quae est *Hyperoodon Butzkopf* La Cépède.)

**) *Lingua Aleutorum*, quam *Canagicam* nuncupat Pallas, a lingua Canagica seu *Konaegorum*, incolarum insulae *Kadiak*, valde differt, utraque

Merkio, viro doctissimo, mutuata. Haec autem descriptio, cum imagine nostra *Balaenae Mangidach* collata, parum convenit. Pinguedo quam in reliquis Balaenis magis rubescens (Pall.), oleosa et copiosa, os maxillare quoddam pedale, ad hastas marinas adhibitum, (Merk,) ad *Balaenam Tschikaglu* spectare possint, quacum specimen descriptum statura convenit parva et dorso ante pinnam rotundato.

Fig. II.

2. *Abugulich, Amgolia* Rossis. *Umgullic* Pallas l.
c. Pro ratione aetatis non mutat nomen.

Maxima utilissimaque Balaenarum, primum in omni, ab Aleutis Rossisve digesta, enumeratione obtinens locum. Elasmia minima, inutilia. Pinguedo in dorso et lateribus genuina, in ventre immixta carni, candida, dura, sapida; in iuniori animali mollior, sapidissima. Ab orcis, linguam lardumque dorsi praecipue petentibus, necata atque erosa saepius in litus eiicitur. Quando praeda, ut rarius occurrit, recens atque integra est, epidermis linguae ad vestimenta consuenda adhibetur. E lingua animalis decemorgyalis indusia, *Kamleica* dicta, viginti quatuor, ex eiusdem intestinis indusia viginti obtinentur. Ex ossibus maxillae cuspides conficiuntur iaculorum. Tendines caudae optimi, ad librarum 120 — 160 pondus.

„Maxima Balaena in Canagica Aleutorum lingua appellatur *Umgullic*, quam, si fides verbo, dicunt ad quinquaginta or-

tamen ex eadem radice orta, ad linguam populorum, sub arcto degentium (*Eskimaux*), referenda.

Cete in genere, auctore Petro Pallas p. 289, Aleutica, seu Canagica, lingua audiunt *Allak*; incolis insulae Kadiak *Ahuk*. Hic vero Konaegorum nomen genericum ad speciem Aleutorum *Mangidach* relatum est.

gyarum longitudinem excrescere. Laminae tamen corneae illi breves, inutiles, nisi pro asserculis. Est haec parum pinguis, minime in dorso. Venter planus, rugis aratus; ossa non admodum compacta. (An *Balaena Mysticetus*?) — Pallas l. c.

E praemissis patet, *Balaenam Mysticetum* non esse huius loci.

Imago cauda forcipata pinnisque pectoralibus concoloribus, cauda solummodo a sequentibus differt.

Fig. III.

3. *Mangidach*. — Iuniori aetate *Mangidadach*. — *Magida* Rossis. — *Mangidak* Pallas sub *Balaena Musculo*.

Elasmia sesquipedalia, pro farcimine tantum utilia, nullius habentur pretii. Pinguedo, sic ut in superiori, in dorso atque lateribus genuina, in ventre immixta carni, candida, mollior, sapidissima atque salubris. Caro albida ventris praecipue appetitur; comeditur et cutis. Animalis grandaevis duriores fiunt carnes et in pinguedinem abeunt; tum minus appetuntur. Epidermidis, linguae, ossium omniumque partium idem usus est, ac *Balaenae Abugulich*. Tendinum copia ex animali decemorgyali 80 — 120 libras pondere suo aequat.

Imago cauda lunata pinnisque concoloribus simillima est sequenti; maior est et paullulum crassior.

Fig. IV.

4. *Agamachtschich*. — *Agamachtschik* Rossis. — *Aggamachschnik* Pallas.

Minori solummodo statura et mole a *Balaena Mangidach* dicitur differre, pro diversa tamen specie habita. Pro cibo pariter quaeritur. Partium usus idem. Elasmia minima, inutilia.

Nunquam ultra quatuor orgyas excrescit, quam cum attingit longitudinem, adeo indurescunt partes, ut vix ullius usus sint.

E magistris nostris unus, persimilem esse *Balaenae Aliomoch* dixit, quo in nomine eum errasse, evincunt imagines.

„Balaena, *Aggamachschik* dicta, raro decem orgyas superat. Laminae in ore albae, bipedales. Venter planus, rugis aratus. Pinguedo multa. Membranae intestinorum et reliqui corporis pro consuendis lacernis non durant contra pluviam.“ Pallas l. c.

Imago cauda lunata pinnisque pectoralibus concoloribus superiori est persimilis, qua minor et paullulum gracilior est.

Fig. V.

5. *Aliomoch* vel *Aliama*. — Iuniori aetate *Aliamagadach*. — *Aliamot* Rossis. *Alliamak* Pallas,

Statura illius mediocris, minor, quam *Balaenae Mangidach*. Pinguedo mollior. Partium omnium idem usus. Elasmia brevia, inutilia.

Caput osseum huius speciei curâ navarchi, *Ottonis a Kotzebue*, Petropolin allatum est.

„Balaena, *Allamak* Canagice dicta, nunquam 5 orgyis maior esse solet. Pinguedo multa et ossa compacta, sed laminae corneae illi breves.“ Pallas l. c.

Imago, caudae lunatae latere inferiori pinnisque pectoralibus albis, reliquis est crassior, pinnae pectorales illi sunt longiores.

Fig. VI.

6. *Tschikagluch*. — *Tschikagliok* Rossis. *Tschickagluk* Pallas l. c.

Minima est omnium, sic ut *Balaena Kaliomoch* pinguissima, carne fere nulla. Pinguedo liquescens, rubescens, edulis atque sapida. Dives tendinum. Elasmia inutilia. E pretiosioribus illius ossibus quaesitissimae conficiuntur acies hastarum, quibus *Lutra marina* persequitur.

Quae imagini deest pinna dorsalis, adesse dicitur, parva tamen.

„*Balaena Tschickagluk*, viginti circiter orgyarum, corpore est tereti pinguissimo; laminas corneas in ore gerit ulnares, et ossa largitur admodum compacta, ad usus domesticos optima.“ Pallas l. c.

Imago dorso impinni, areola, plicarum pectoralium loco, longitudinali alba, linea unica intersecta, caudae lunatae pagina inferiori pinnisque pectoralibus albis.

P H Y S E T E R L.

Fig. VII.

Agidagich vel *Agdagjach*. — *Plavun* Rossis. — *Aggadachgik* Pallas l. c.

Caput porcinum, dentes, in maxilla inferiori saltem, numerosi, maximi, octopollicares, anteriores crassi sed breves. Pinguedo in dorso immixta carni, in ventre genuina, cathartica, innoxia tamen, nec insipida, lampadibus inservit. Prae Cetaceis omnibus est dives tendinum, quorum exsiccatorum copia ex animali septemorgyali ad 400 librarum assur-

gere dicitur. Infra lardum subtemen efformant, a rostro usque ad caudam expansum; in cauda autem, ut in Balaenis, in fasciculis quatuor digesti sunt, quibus pro funibus utuntur incolae. Cutis, vel omnis vel saltem antici corporis, ad soleas calceorum, inde parandas, inservit. Ossa maxillaria, pro iaculorum aciebus optima, requiruntur. Mortuus solummodo a mari eiectus, praeda fit Aleutorum.

„Prima species *Physeterum*, Canagice *Aggadachgik* appellata, dicitur in longitudinem quindecim orgyrum excrescere. Dentes illi in ore antice supra sex, infra tres eminere in dodrantalem longitudinem, laterales adesse plures. Ossa solidissima ad tuguria et alios usus oeconomicos optima. Sed carnes et pinguedo nonnisi summa penuria in cibum adhibentur; etenim pinguedo instar mercurii per intestina fugit et diarrhoeas pessimas caussat, unde tantum pro lampadibus inservit. (An *Physeter Microps*?)“ Pallas l. c., atque *Physeter macrocephalus* eiusdem p. 287.

Videtur esse *Physeter macrocephalus*. *) !

Imaginem instruxit artifex spiraculis duobus ovalibus, ad instar narium porcinorum in antica capitis, quasi truncati, facie lateralibus, et symmetriam oculorum servavit.

*) *Physeter macrocephalus*, grand *Cachalot*. Bonnaterre Tab. Encycl. Cet. p. 12. t. 6. et t. 7. fig. 2. — *Catodon macrocephalus*, *Cachalot macrocephale*. La Cépède t. 10. fig. 1. — Sonnini Cet. p. 254. t. 3. fig. 1.

Specierum huius generis numerus descriptionibus iconibusque rudibus, e mente digestis atque adumbratis, admodum auctus esse videtur. Genus ipsum in *Catodontes*, *Physalos*, *Physeteres* distribuit celeberrimus La Cépède, repugnante natura. Confer Cuvier, Regne anim. V. 1. p. 282, qui solito more lucem in tenebris affert.

ANCYLODON Illiger?

Fig. VIII.

Aluginich.

Nomen ipsi imagini impositum est. Synonymo *Tschieduk*, ad *Agidagich* amandato, haec adiecta est adnotatio:

„*Aluginich* dentes gerit in ore quatuor minimos, in utraque maxilla antice duo. Cathartica virtute pollet. Pinguedo pro lampadibus tantum utilis. — Persequitur iaculis atque capitur.“

Animadversiones, in schedas nostras aliunde collatae, nomen tacent *Aluginich*, cuius loco legitur:

Tschiduch. — *Plavun* Rossis. (i. e. Sputator, Physeter.)

Pinguedo in dorso lateribus ventreque immixta carni, admodum cathartica, lampadibus tantum inservit; nihilominus comeduntur carnes. Tendines in capite nulli. In medio relinquimus, utrum ad imaginem nostram, an ad *Physeterem* quendam, a supradicto *Abugulich* diversum, referri debeat.

Certe huius loci est, ut evincunt dentes.

„Secunda species *Physeterum*, Canagice *Tschieduk* appellata, decem orgyalis. Dentes illi dicuntur esse duo supra et totidem infra ad dodrantis longitudinem. Pinguedo itidem noxia, nec ideo in cibum adhibetur. Sed nec ossa, neque pro lacernis intestina serviunt.“ Pallas l. c.

Ne quid intactum relinquamus, quod ad rem nostram spectare videatur, tertiam addimus speciem, et eam nobis plane incompertam, scilicet cuius nomen pro superioris diminutivo, mendose scripto, haberes.

„Canagice appellatur *Tschumtschugagak* et ad 12 vel ultra ulnas adolescit, admodum pinguis, ut ferunt. Dentes illi antice supra infraque quaterni, tripollicares. Ossa pro usu domestico optima.“ Pallas l. c.

In imagine nostra spiracula finguntur discreta, animali autem dentes in utraque maxilla bini tribuuntur.

Ad *Monodontem spurium* Faunae Grönländicae, nulla illustratum icone, virtute praesertim cathartica accedit, proximusque videtur *Hyperoodonti* La Cep. et *Delphini Diodonti* Hunteri *).

DELPINI L.

Fig. IX.

1. *Aguluch.* — *Kossatka* Rossis. — *Agluk* Pall.

Delphinus Orca.

L. G. I. p. 231. Pallas Zoogr. Ross. p. 285. *l'Epaulard* Cuv. Reg. anim. p. 279.

Formidabilis Balaenarum hostis. Gregarius, tredecimipedalis. Utraque maxilla dentibus parvis armata. Spiracula dicuntur discreta, ut in imagine finguntur. Pinguedo carnesque atrorubentes comeduntur. Abundat sanguine.

Specierum minorum eiusdem generis imagines duae, rudes videlicet insufficientesque, nullis adnotationibus adiectis praetermittuntur. Ad *Delphin* et *Phocaenam* genera possent hae quidem referri, sed nondum satis extricatae sunt species Delphinorum numerosissimae.

Imagines ligneas, his pagellis recensitas, deposuimus in museo zoologico almae Universitatis Berolinensis.

*) Conferatur *Hyperoodon* et *Narval*. Cuvier Regne anim. V. 1. p. 280.

Monodon Groenlandicus Fabr. Faun. Groenl. 31. *Anarnak* Bonnaterre Tab. Enc.

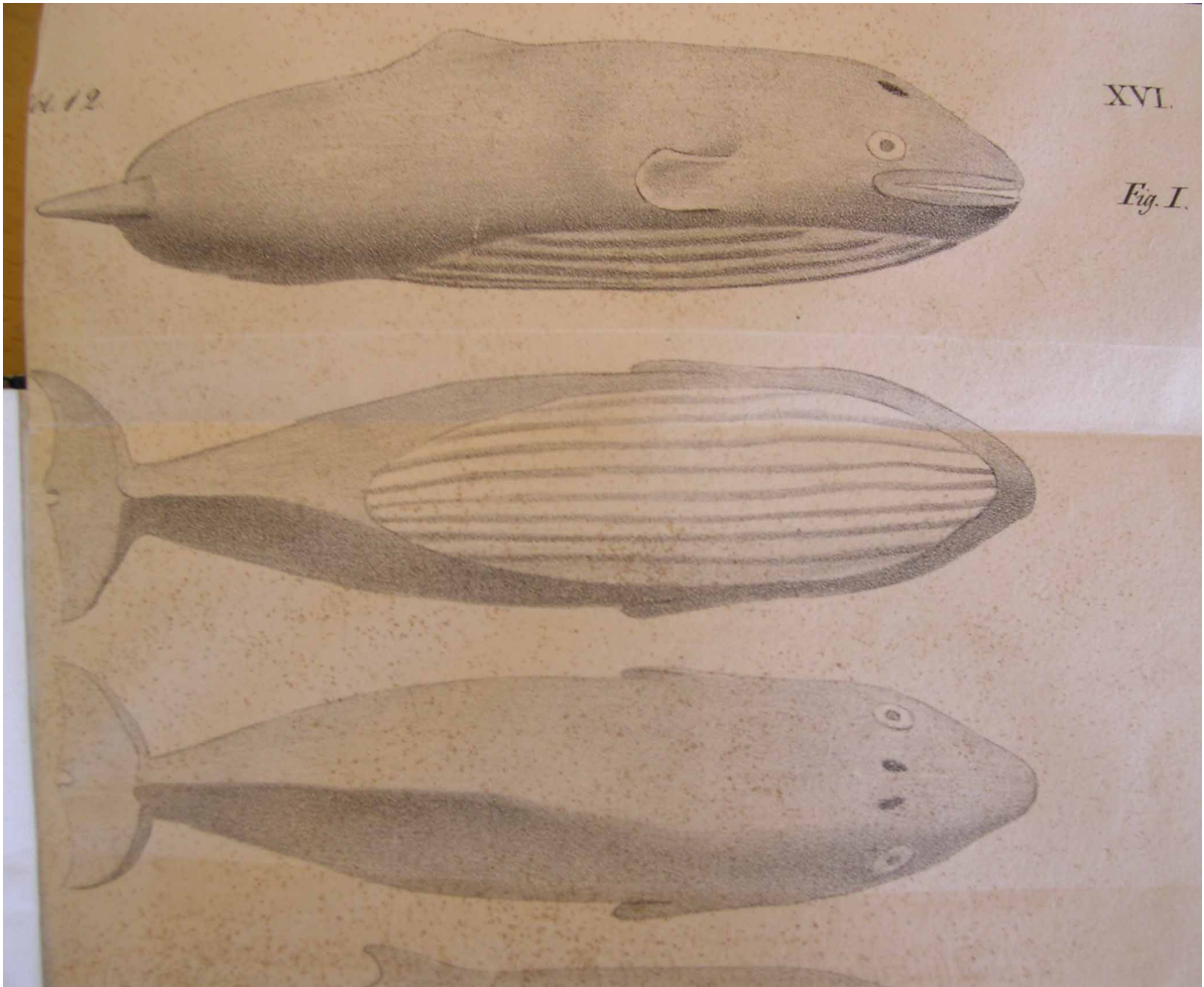
p. 11. *Anarnak Groenlandicus* La Cépède Cet. p. 164. Sonn. Cet. p. 252.

— *Ancylodon* Illiger.

Hyperoodon Butzkopf. La Cépède Cet. p. 319. — Sonn. Cet. p. 438. — *Delphinus Butzkopf*. Bonnaterre. Tab. Encycl. p. 28. — Baussard Journal de physique, Mars 1789.

Delphinus Diodon. Hunter Phil. transact. 1787. — La Cépède Cet. p. 309. t. 13. fig. 3. — Sonn. Cet. p. 426. t. 5. fig. 2. — *Delphinus bidentatus*. Bonnaterre Tab. Encycl. p. 25. t. 11. fig. 3.

Synonyma apud Cuv. l. c.

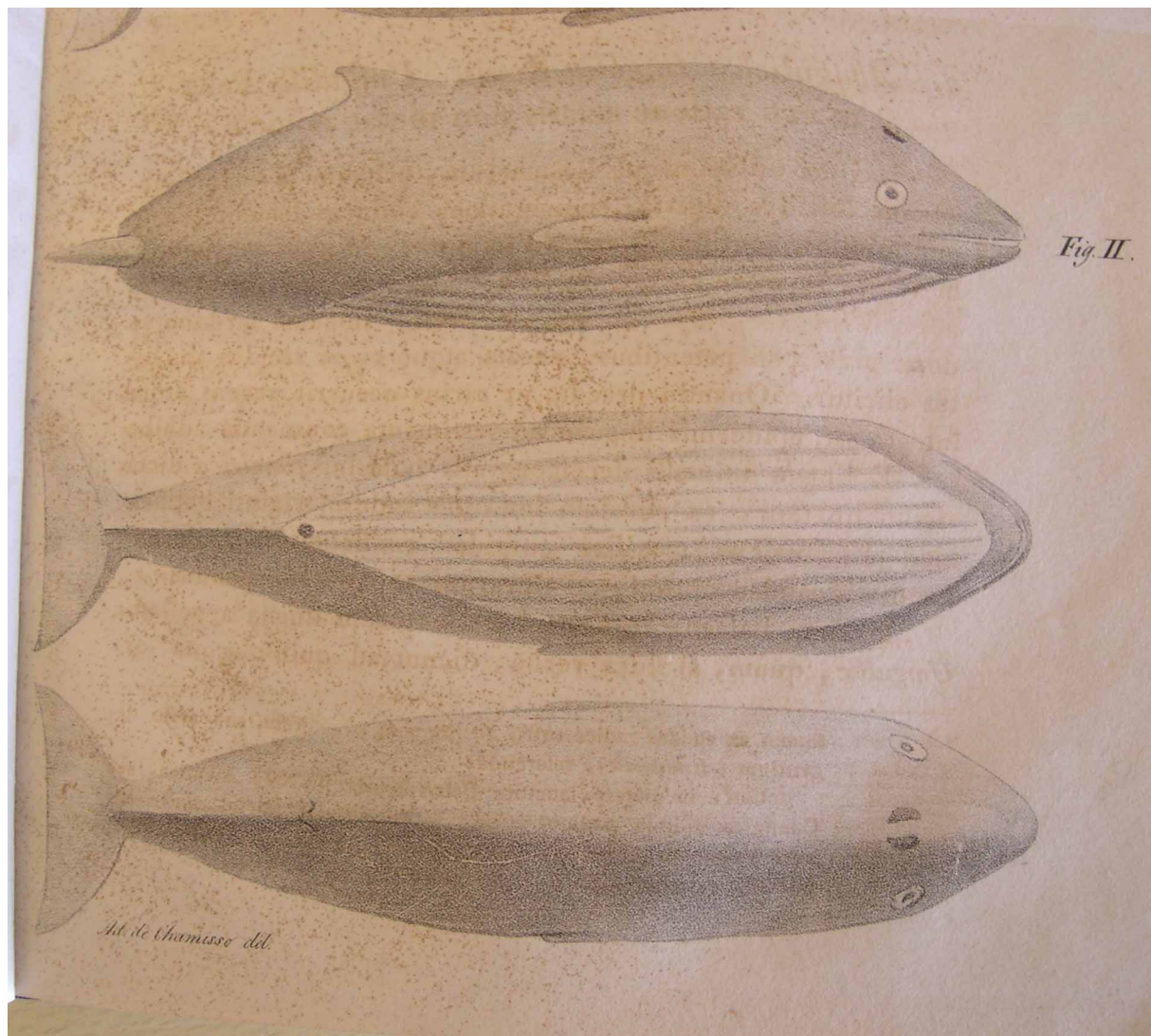
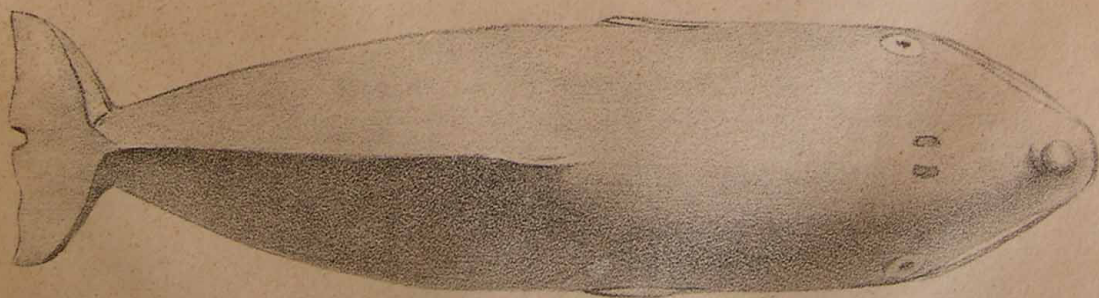
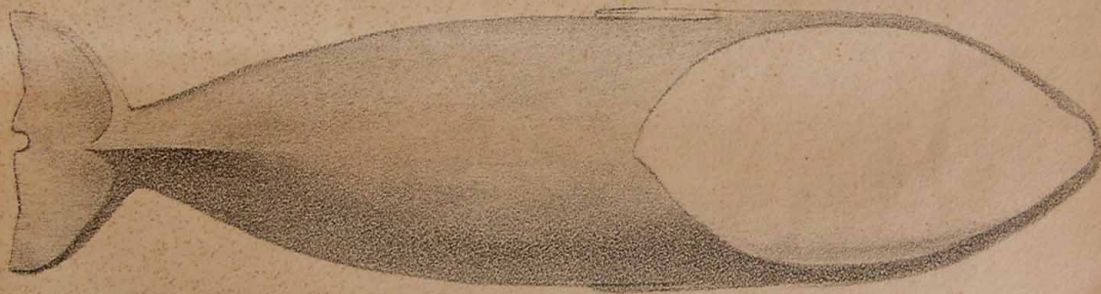

Fig. III.

Ad. de Chamisso del.

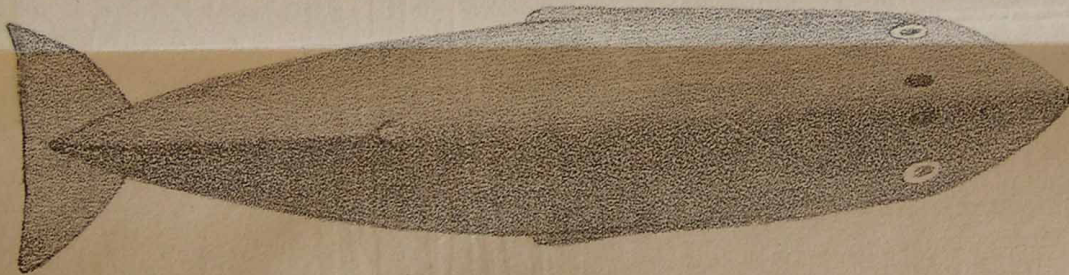
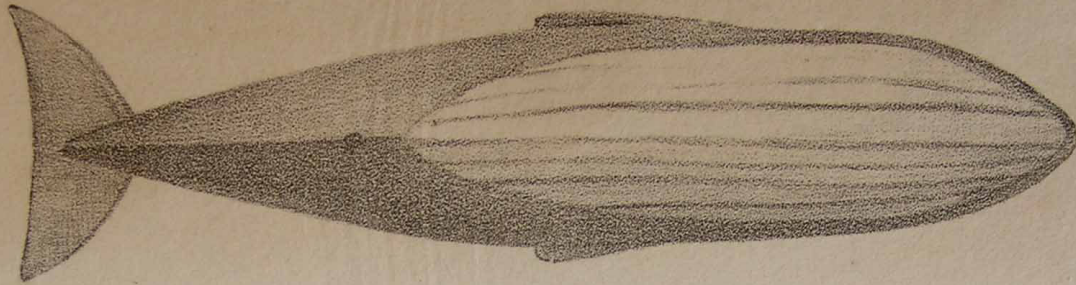
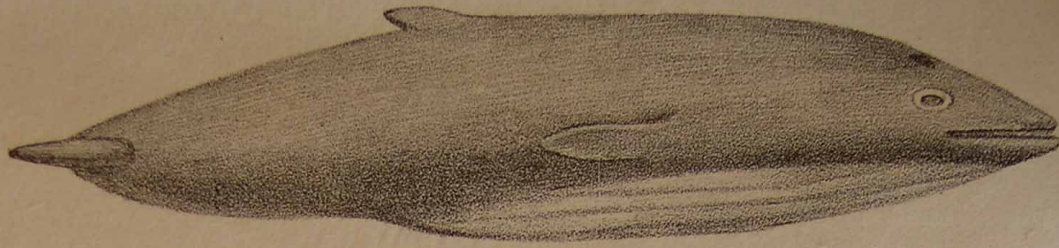

Fig. V.

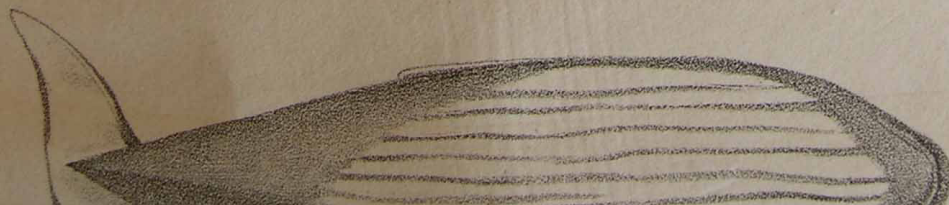
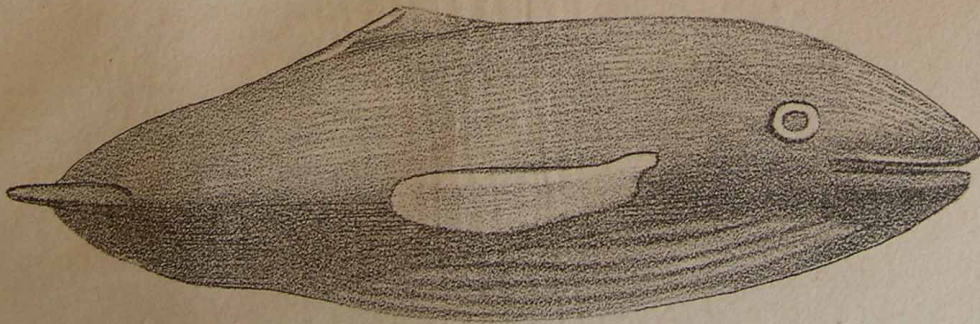
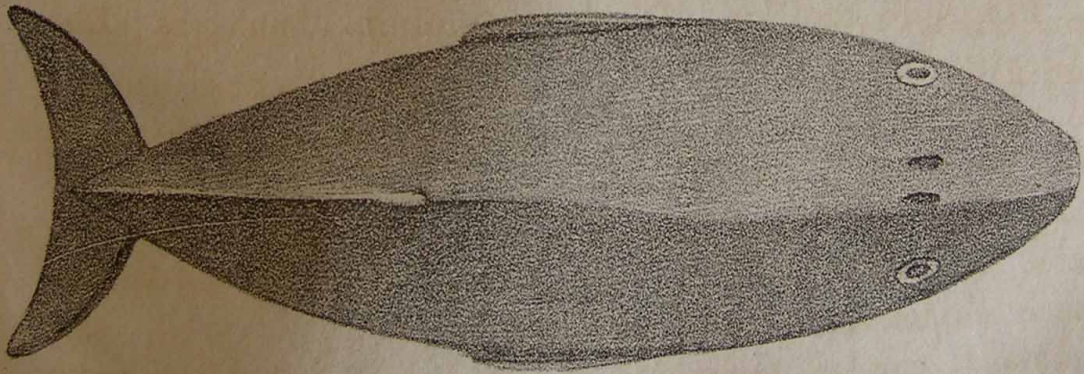
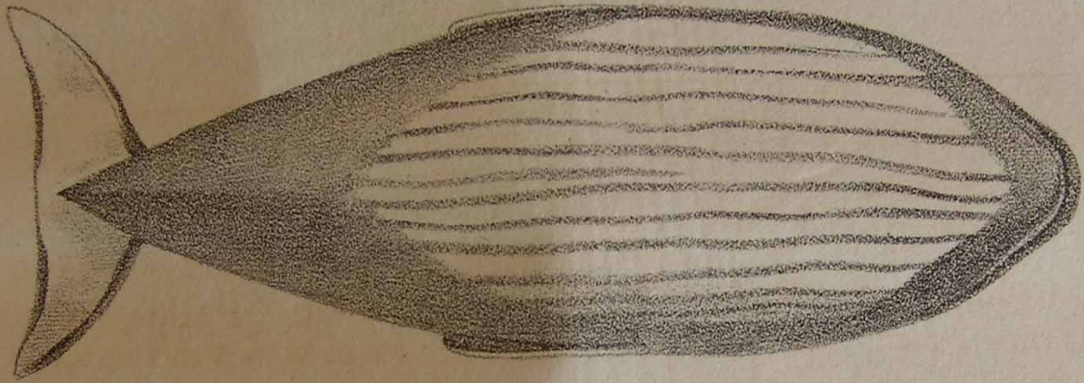
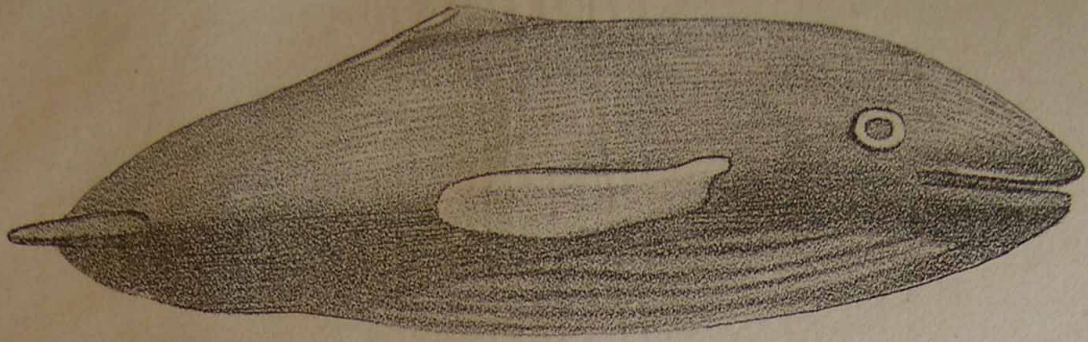

Fig. V

Ad. de Chamisso del.

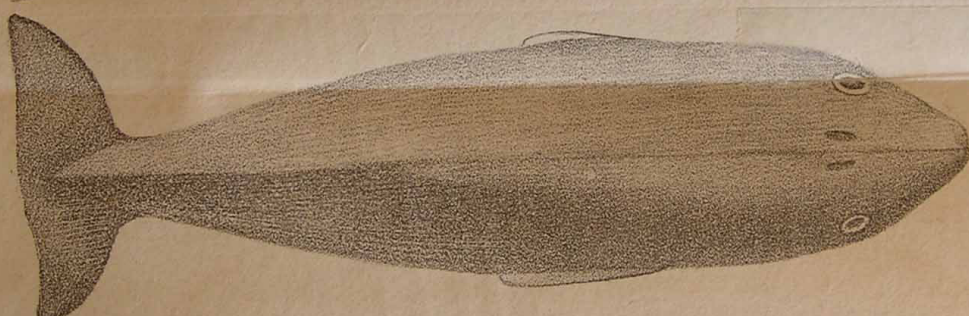
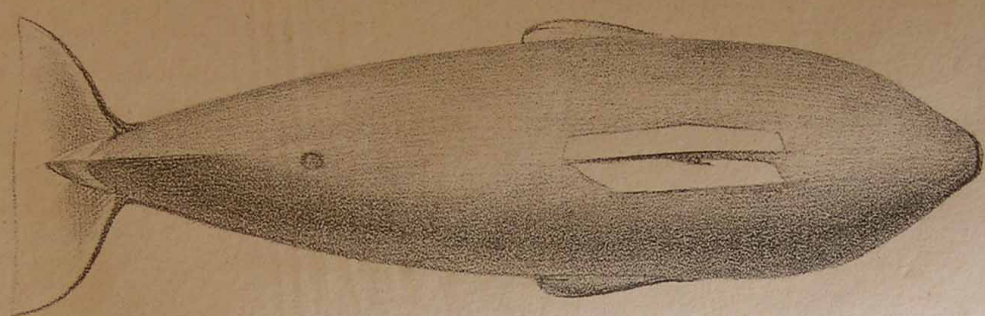
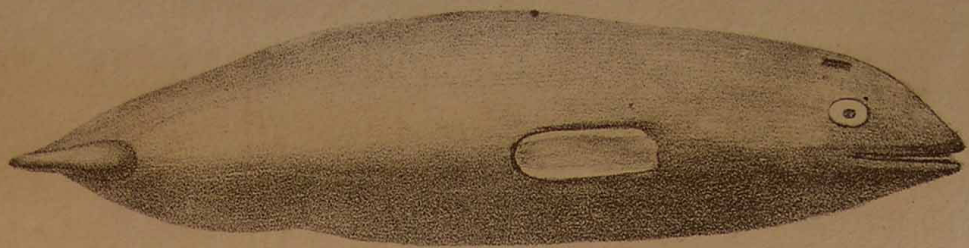
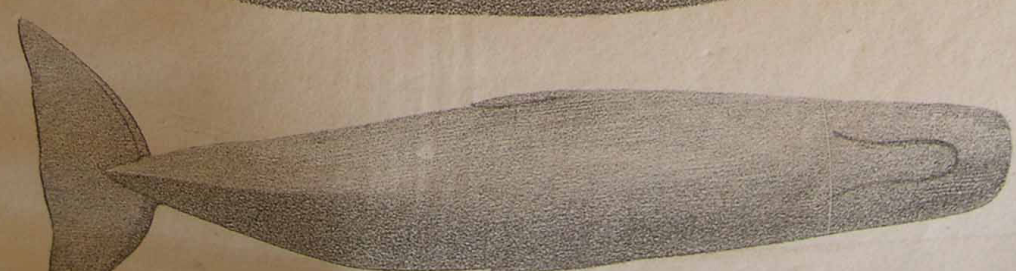
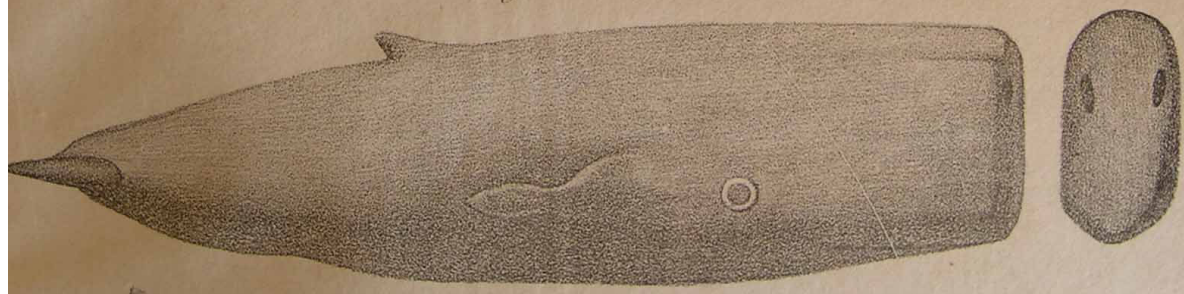

Fig. VII.

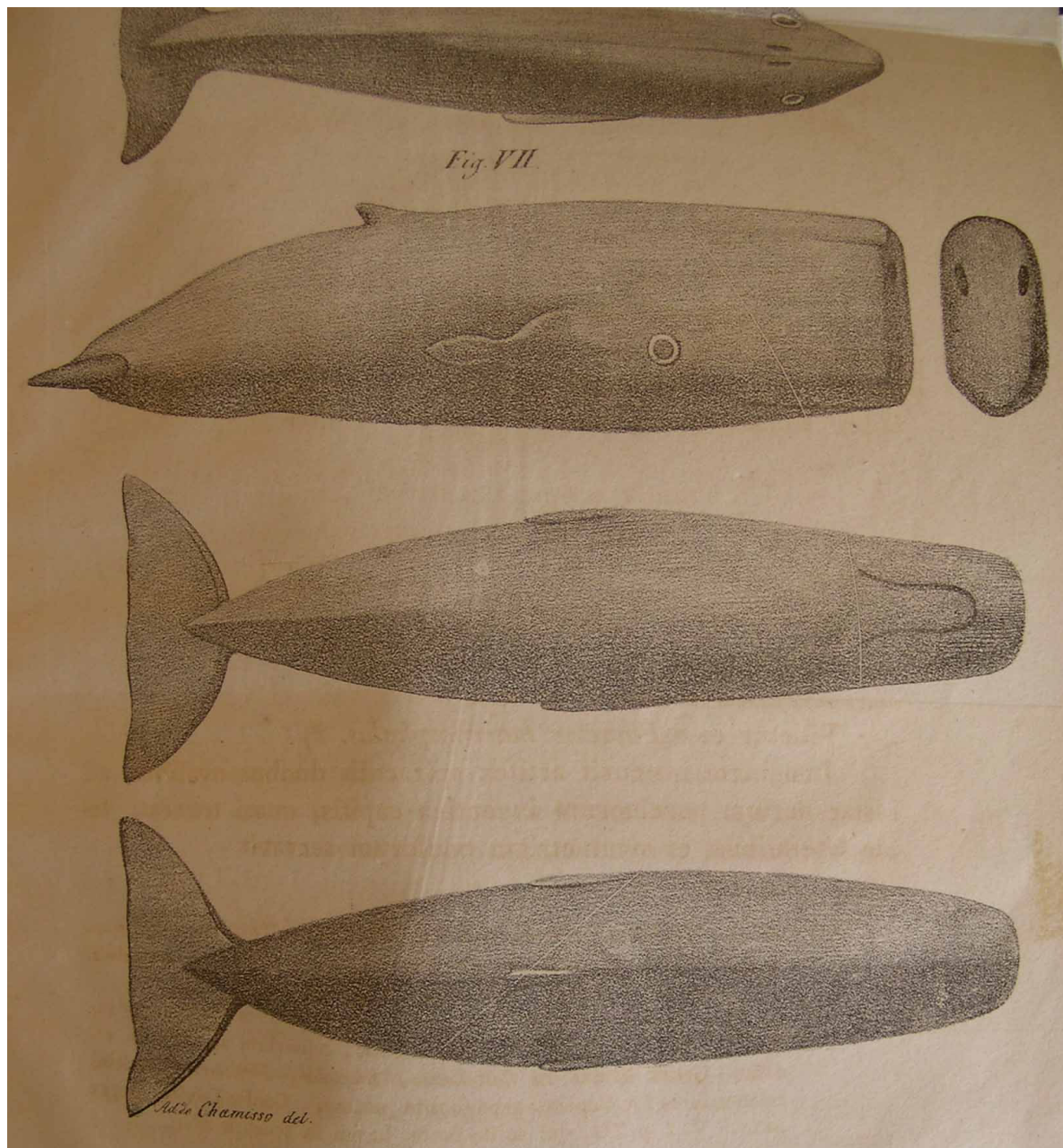

Fig. VII.

Adria Chamisso del.

